

De menselijke maat

Het begrip brede welvaart veroverd in rap tempo het politieke domein. De menselijke maat als startpunt voor nieuw te vormen beleid. Waar we nu veelal het bruto binnenlands product als uitgangspunt voor beleid nemen, voegt brede welvaart er een scala aan thema's aan toe die wij als samenleving belangrijk vinden, zoals onderwijs, gezondheid, milieu en welzijn.

TEKST JACK COX | BEELD PICTURE PEOPLE

Hoe de economie zich dient te verhouden tot de menselijke maat werd een aantal jaren geleden beschreven in het boek *Donuteconomie* van Kate Raworth. De donut is een economie bestaande uit twee cirkels waarbij de buitenste ring staat voor onze planetaire buitengrens en de binnenring staat voor de menselijke maat. Onze economische activiteiten zouden zich altijd tussen deze twee cirkels dienen te bevinden. Dan hebben we zowel oog voor de huidige generatie en verkleinen we tegelijkertijd onze ecologische voetafdruk ten behoeve van toekomstige generaties.

In 2020 viel de Earth Overshoot Day op 22 augustus. Dit is de dag in het jaar dat al wat de aarde in een jaar tijd kan voortbrengen en verwerken is bereikt. De rest van het jaar teren we in op onze planeet. De mondiale ecologische voetafdruk bedraagt 1,6 planeet.

IN HET KRIJG

Inmiddels staan huishoudens, overheden en bedrijven bij elkaar opgeteld voor 365 procent van het mondiale bbp in het krijt bij hun financiers. Om het vertrouwen in stand te houden dat deze schulden worden terugbetaald, wordt veelal 3 procent jaarlijkse groei als uitgangspunt genomen. Dit betekent elke 24 jaar verdubbeling van de economie. Indien we een lager economisch groeipad van maximaal 1 procent als uitgangspunt zouden nemen, wordt deze verdubbeling pas na 72 jaar bereikt. Een verschil van 48 jaar. Voordelig voor de buitenste cirkel, echter negatief voor de binnenste.

Lagere economische groei creëert toenemende vermogensongelijkheid. Dit behoeft nadere toelichting. In 2013 kende het Nobelprijs comité de prijs voor economie toe aan

een drietal economen die allen baanbrekend werk hadden verricht op het gedrag van financiële markten. Het verrassende was dat het twee totaal verschillende visies waren. Waar de ene uitging van efficiënte markten en dat alle informatie direct is opgenomen in de beurskoersen ging de ander uit van de psychologie van beleggers en dat er dus irrationele bubbels mogelijk waren.

Het Nobelprijs comité gaf als verklaring dat de koersen van morgen onvoorspelbaar zijn maar dat op langere termijn er zeker uitspraken over het verloop gedaan kunnen worden, tot uitdrukking komend in de risicopremie. Dit is de extra beloning die beleggers in aandelen willen ontvangen ten opzichte van een risicovrij rendement op een staatslening en bedraagt zo'n 4 procent.

Zeer vermogenden zijn in staat om van de opbrengsten van hun beleggingen te leven. Ben je daarentegen werknemer en ontvang je looninkomsten, dan ben je sterk afhankelijk van economische groei.

DUIVELS DILEMMA

Vandaar het duivelse dilemma voor politici en bestuurders. Hoe moet nu een verantwoorde keuze worden gemaakt?

Dit kan alleen door de samenleving met elkaar te verbinden. De vermogende is gebaat bij een groeiende groep mensen die bewust willen leven met een kleine ecologische voetafdruk en deze groep is weer gebaat bij een onvoorwaardelijk sociaal-ecologisch inkomen. Op deze wijze wordt de menselijke maat daadwerkelijk als uitgangspunt genomen en hebben we oog voor zowel de kwaliteit van leven als ook de kwaliteit van de leefomgeving. ■

Jack Cox is directeur van vermogensbeheerder Forza Asset Management, oprichter van Econsenso en auteur van *De Vlindereconomie*.